

การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย

ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

Civil Contentious Political Communication in Thailand

During October 30, 2013 – May 22, 2014

นันทพร วงษ์เชษฐา¹

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Nantaporn Wongchestha¹

Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทยระหว่าง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองที่มีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตเลขาธิการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำในการโต้แย้งของภาคประชาชนกับรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และเพื่อสร้างตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนจากกรณีดังกล่าว โดยใช้แนวคิดการโต้แย้งทางการเมืองของทิลลีและทาร์รอว์ร่วมกับแนวคิดพลังในการเคลื่อนไหวที่ผลักดันให้ข้อเรียกร้องไปสู่การกระทำของทาร์รอว์แต่เน้นเฉพาะพลังการสื่อสารเท่านั้น ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลจากหลักฐานต่าง ๆ ได้แก่ วิดีทัศน์การปราศรัยของสุเทพ เทือกสุบรรณที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการโต้แย้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลระดับแกนนำการโต้แย้ง ใช้แนวทางการลดทอนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการถอดความต่อข้อมูลเพื่อจัดแยกประเภทและหมวดหมู่ในการหาข้อสรุปของงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่าการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนได้ยกระดับความเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ ตามสถานการณ์เป็นระยะซึ่งสามารถแบ่งการสื่อสารออกเป็น 3 ระยะคือ การคัดค้าน ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ การขจัดระบอบทักษิณและการปฏิรูปการเมือง และสามารถสร้างแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนได้ 4 ขั้นตอน คือ การก่อชนวน การรวบรวมสรรพกำลัง การหยั่งกำลังและจัดตั้งองค์กร และการยกระดับสูงสุดคือการโต้แย้งทางการเมืองเต็มรูปแบบ

คำสำคัญ: 1) การเมืองภาคประชาชน 2) การสื่อสารทางการเมือง 3) การโต้แย้งทางการเมือง

Abstract

This article is part of the research on Civil Contentious Political Communication in Thailand during October 30, 2013 - May 22, 2014. The objectives are to study Civil Contentious Political Communication led by Suthep Thungsuban, a former secretary-general of the Democrat Party and Member of Parliament to oust the government of Prime Minister Yingluck Shinawatra and to finalize a contentious political communication model accordingly. This analysis applied Tilly and Tarrow's contentious political concept and Tarrow's power in movement but focused on communicational power only. The researcher used qualitative research techniques and applied the purposive sampling method to collect data from 90 videos of Suthep's political communication speeches, documents (both printed and online) and 16 in-depth interviews with major actors in this contentious political communication, together with participant observations. The data analysis was done after data deduction through hermeneutics interpretation. The civil contentious political communication in this research could be divided into 3 stages which were protesting against a draft amnesty bill, overthrowing Thaksin regime and establishing political reform. The contentious political communication model was developed from the contention of Thaksin's political influences and was triggered by a draft amnesty bill, followed by the declaration of movement, and calls for supports, then escalated to collective mobilization, collective power testing and organizational launching and finally, contentious politics performance intergration.

Keywords: 1) Civil Politics 2) Political Communication 3) Contentious Politics

¹ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาบริหารการสื่อสาร (Lecturer, Department of Communication Management)

This article is part of the research on Civil Contentious Political Communication in Thailand during October 30, 2013 - May 22, 2014, General Research Fund, Research Fund, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University

บทนำ (Introduction)

การเมืองภาคประชาชนคือการมีส่วนร่วมของพลเมืองซึ่งครอบคลุมการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงความเห็นต่อนโยบายสาธารณะ แสดงสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองหรือยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของพวกเขาอันเป็นการใช้สิทธิพื้นฐานในระบอบการเมืองเปิด (Prasertkul, 2010, pp. 140-143) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในปัจจุบันไม่ได้มีเพียงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เขียนจดหมายถึงสื่อมวลชน การหึงเสียง แต่รวมถึงการประท้วงหรือชุมนุมอย่างสาธารณะ (Coleman, 2002, pp. 731-742; Davis and Curtis, 2000 as cited in Stanyer, 2007, p. 157) และได้เปลี่ยนรูปจากแบบดั้งเดิมไปสู่แบบใหม่ อาทิ จากการประท้วงไปสู่การรวมกลุ่มบนถนนหรือการจัดเทศกาล จากการนัดหยุดงานไปสู่การชุมนุมขนาดใหญ่ จากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการลงชื่อเรียกร้องจากการแจกใบปลิวหรือเขียนจดหมายเป็นการประกาศคว่ำบาตร จากการสนับสนุนด้วยเงินบริจาคเงินกลายเป็นการส่งจดหมายลูกโซ่อิเล็กทรอนิกส์ และการเขียนในสื่อใหม่ เช่น บล็อก การส่งข้อความสั้น ไปจนถึงการแต่งกายหรือแสดงป้ายสัญลักษณ์ นอกจากนี้การแสดงออกทางการเมืองยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นทั้งวันภาษาผ่านสื่อ และอวัจนภาษาผ่านการแสดงกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์อีกด้วย (Blumler and Gurevitch, 2000, pp. 155-174; Coleman, 2004; Bennett, 2003; Dalton and Burklin, 2003 as cited in Stanyer, 2007, p. 158) Tilly and Tarrow (2015, p. 7) เรียกการเมืองภาคประชาชนที่เป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมในพื้นที่การเมืองว่า “การโต้แย้งทางการเมือง” เกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำการสร้างข้อเรียกร้องที่กระทบต่อประโยชน์ของอีกฝ่ายหนึ่งนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจและพฤติกรรมรวมหมู่ในนามของกลุ่มผลประโยชน์ร่วมในบริบทการเมือง อันมีรัฐบาลเป็นเป้าหมายในฐานะที่เป็นจุดตั้งต้นของข้อเรียกร้องหรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งการโต้แย้งทางการเมืองในงานวิจัยหมายถึงการรวมหมู่ของประชาชนเพื่อคัดค้านหรือต่อสู้กับอำนาจรัฐและเรียกกลุ่มผู้กระทำการว่า “ขบวนการโต้แย้งทางการเมือง”

การโต้แย้งทางการเมืองในประเทศไทยนับแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เป็นผลจากการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองจากเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อพฤษภาคม พ.ศ. 2535 นำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. 2544 ซึ่งพรรคไทยรักไทยนำโดยทักษิณ ชินวัตร ชนะในการเลือกตั้งทั่วไปจากการนำวิธีการทางการเมืองผสมกับระบบทุนนิยมมาใช้ในการหาเสียงและบริหารประเทศ (ต่อมาเรียกว่าระบอบทักษิณ) (Mingmaninakin, 2014) ท่ามกลางความไม่เห็นด้วยของผู้นำทางความคิดและนักวิชาการ เนื่องจากเห็นว่าโครงการหลายโครงการมีปัญหาเรื่องการดำเนินการ ความโปร่งใสและระบบการตรวจสอบ จนปรากฏการโต้แย้งของประชาชนเพื่อขับไล่รัฐบาลทักษิณด้วยข้อกล่าวหาเรื่องนโยบายที่ไม่โปร่งใส ทุจริตรวมถึงเอื้อต่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องหลายกลุ่ม เริ่มจากกลุ่มประชาชนเพื่อชาติและราชบัลลังก์ สื่อสารด้วยวาทกรรม “ไม่เอาทักษิณ” เมื่อกลางปี พ.ศ. 2547 ตามมาด้วยกลุ่มที่มีสนธิลิมทองกุลเป็นแกนนำ สื่อสารภายใต้กรอบ “การชุมนุมกู้ชาติ” และพัฒนาไปสู่องค์กรชื่อพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ระหว่าง พ.ศ. 2548-2552 การโต้แย้งทางการเมืองนี้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน สามารถดำเนินการโต้แย้งได้ยาวนาน มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นและนำไปสู่การรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 (Krasaesunthorn, n.d.) ทำให้ทักษิณต้องลี้ภัยการเมืองไปอยู่ต่างประเทศ ต่อมาศาลพิพากษาว่าทักษิณเป็นผู้กระทำความผิดฐานทุจริตและถูกยึดทรัพย์คืนให้แผ่นดินอีกหลายคดี พรรคการเมืองของเขาถูกยุบพรรคและเปลี่ยนชื่อไปอีก 2 ครั้ง แต่ก็ไม่ได้ทำให้กลุ่มการเมืองของทักษิณอ่อนกำลังลง พรรคการเมืองของเขาสามารถชนะการเลือกตั้งกลับเข้ามาเป็นรัฐบาลที่บริหารประเทศด้วยวิธีตามระบอบทักษิณแม้ว่าทักษิณไม่ได้อยู่ในประเทศไทยก็ตาม และกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มที่มี สุเทพ เทือกสุบรรณ และพวกอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ เริ่มจากแถลงการณ์เพื่อโต้แย้งการที่สภาผู้แทนราษฎร (ที่พรรคเพื่อไทยของทักษิณมีเสียงข้างมาก) มีมติผ่านร่าง “พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจาก

การชุมนุมทางการเมืองการแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. ...” อันจะมีผลให้นักการเมืองทุกระดับย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ. 2547 พันความผิด (ต่อไปเรียก “ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ”) รวมถึงการที่รัฐบาลไม่ทำให้ พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ พ้นไปจากการพิจารณาอย่างถาวร สุธเทพและพวกสามารถระดมประชาชนให้ออกมาร่วมโต้แย้งจำนวนมากจนพัฒนาไปสู่องค์กรการโต้แย้งทางการเมืองชื่อ คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ระหว่าง พ.ศ. 2556 - 2557 แต่ในที่สุดการโต้แย้งทางการเมืองนี้ก็สิ้นสุดด้วยการรัฐประหาร (Karavekphan, n.d.) เหล่านี้สะท้อนความขัดแย้งของความคิดทางการเมืองในสังคม และความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงเกิดการเรียกร้องทางการเมืองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองของตนเอง การโต้แย้งทางการเมืองทั้งสามกลุ่มล้วนเป็นการโต้แย้งที่มีรัฐบาลของทักษิณหรือกลุ่มทักษิณเป็นคู่กรณีและยุติลงด้วยการรัฐประหารหรือการใช้ความรุนแรงจนนำไปสู่การใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐ อนึ่ง ในช่วงเวลาร่วมสมัยกันนี้ ปรากฏกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ระหว่าง พ.ศ. 2549-2557 ดำเนินการโต้แย้งทางการเมืองเพื่อโต้กลับกับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มทักษิณ ควบคู่กับการแก้ต่างและเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ทักษิณผู้ถูกตัดสินให้มีความผิดข้อหาทุจริตและหลบหนีออกนอกประเทศ รวมถึงคัดค้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พรรคประชาธิปัตย์ที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นรัฐบาลจากเหตุที่รัฐบาลของกลุ่มทักษิณจำต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยกระทำความผิดตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การโต้แย้งทางการเมืองนี้ นำไปสู่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นร้ายแรงและยุติการชุมนุมด้วยกำลังทหารรวม 2 ครั้ง คือเหตุการณ์ “เมษาเลือด” พ.ศ. 2552 และเหตุการณ์ “เผาบ้านเผาเมือง” พ.ศ. 2553

ผู้วิจัยสนใจศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนที่มิใช่เทพ เทือกสุบรรณ และพวกเป็นแกนนำ ด้วยเห็นว่าสุเทพเคยเป็นถึงรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 12 สมัย และเขาสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคการเมืองเก่าที่สุดของประเทศไทยที่ยึดมั่นการดำเนินการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Karavekphan, n.d.) แต่สุเทพกลับประกาศตนเป็นผู้นำการโต้แย้งทางการเมืองนอกกระบวนการรัฐสภา (Thaugsuban, 2014, pp. 206-208) และบทบาทสำคัญในการนำการโต้แย้งทางการเมืองของภาคประชาชน ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 สามารถสร้างข้อเรียกร้องสื่อสาร รวมถึงจัดกิจกรรมการโต้แย้งที่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ระดมภาคประชาชนให้เข้าร่วมการโต้แย้งจำนวนหลักล้านคนในวันเดียว (Treesuwan, 2017) เชื่อมโยงพลังภาคประชาชนส่วนต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกันจนนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรโต้แย้งทางการเมืองและสามารถรักษาสถานภาพการโต้แย้งได้ยาวนานถึง 204 วัน นับแต่วันแถลงการณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้มีกลุ่มโต้แย้งของภาคประชาชนหลายกลุ่มเคลื่อนไหวในเรื่องนี้อยู่แล้ว คือ กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ และเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยหัวข้อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 นี้ จะนำไปสู่ความเข้าใจเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของภาคประชาชนในการโต้แย้งหรือคัดค้านอำนาจรัฐ และสามารถสร้างตัวแบบทางวิชาการเพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557
2. เพื่อสร้างตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of Study)

ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนเฉพาะของสุเทพ เพื่ออภิปรายในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เท่านั้น

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Theory)

ผู้วิจัยปรับใช้แนวคิดการโต้แย้งทางการเมืองของ Tilly and Tarrow (2015, pp. 7-10) ร่วมกับแนวคิดการสื่อสารตามกรอบพลังของการเคลื่อนไหวจำนวน 4 พลัง ที่ผลักดันข้อเรียกร้องให้ไปสู่การกระทำของ Tarrow (2011, p. 13) ประกอบด้วย 1) การสื่อสารได้แก่การสร้างความหมายของขบวนการฯ ผ่านเอกลักษณ์ การจัดการกับอารมณ์และการพัฒนากรอบการกระทำรวมหมู่ 2) การแสดงโต้แย้งทางการเมือง ซึ่งมีรูปแบบ 3 รูปแบบ คือ การโต้แย้งอย่างสงบ การสร้างภาวะชะงักงัน และการใช้ความรุนแรง 3) เครือข่ายและองค์การ และ 4) โอกาสหรือข้อจำกัดทางการเมือง และเนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องการสื่อสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำกัดการวิจัยอยู่ที่ 2 พลังแรกเท่านั้น

การโต้แย้งทางการเมืองประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ การโต้แย้ง การกระทำรวมหมู่ และการเมือง ซึ่งเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงความคับข้องใจในพื้นที่การเมือง ประกอบด้วย ผู้เรียกร้อง (ประชาชน) ผู้ถูกเรียกร้อง (รัฐ) และข้อเรียกร้อง (Tilly, 2008, pp. 5-6) เริ่มจากกลุ่มประชาชน (ขบวนการโต้แย้งทางการเมือง) สร้างข้อเรียกร้องอย่างสาธารณะไปยังรัฐ นำไปสู่การกระทำรวมหมู่ผ่านการแสดงการโต้แย้งได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบเดิมและสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกับการขับเคลื่อนโดยผู้มีอิทธิพลทางการเมือง การสร้างความได้เปรียบจากโอกาสที่เปิดให้และโอกาสใหม่ ๆ การผสมผสานการโต้แย้งกับสถาบันและองค์กรเหนือสถาบันเพื่อพัฒนาข้อเรียกร้อง และการผูกมัดตนเองกับการโต้แย้ง นอกจากนี้ ขบวนการโต้แย้งทางการเมืองสามารถพัฒนาไปสู่การจัดตั้งองค์กรอุดมการณ์และกระบวนการขัดเกลาทางสังคม รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์รวมหมู่ต่อไปได้อีกด้วย (Tilly and Tarrow, 2015, pp. 7-8)

พลังหลักในการโต้แย้งของทาร์โรว์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมือง 2 พลัง คือพลังการสื่อสารครอบคลุมการสร้างความหมายผ่านข้อเสนอที่บ่งบอกภารกิจร่วมอันหนักหน่วงเพื่อเรียกร้องการสนับสนุนจากผู้ติดตามหรือผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจว่าจะสนับสนุนฝ่ายใด และเพื่อแยกตนออกเป็นฝ่ายต่อสู้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ประกอบด้วยกำหนัดการโต้แย้ง (Snow and Robert 1992, p. 137 as cited in Tarrow, 2011, p. 142) การสร้างเอกลักษณ์และการจัดการกับอารมณ์ของผู้ติดตาม ส่วนอีกพลังหนึ่งคือการแสดงโต้แย้งทางการเมืองหมายถึงการกระทำรวมหมู่เพื่อทำให้การสื่อสารเป็นรูปธรรมแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือการโต้แย้งอย่างสงบ การสร้างภาวะชะงักงัน และการใช้ความรุนแรง ซึ่งการแสดงการโต้แย้งมักผสมผสานการกระทำรวมหมู่หลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ขึ้นอยู่กับระดับของความท้าทาย ความไม่แน่นอน และความเป็นเอกภาพ โดยที่การโต้แย้งแบบสงบ หมายถึง รูปแบบการแสดงการโต้แย้งที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อชีวิตสาธารณะของผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องมากนัก แต่สามารถสร้างความได้เปรียบจากลักษณะที่เป็นกิจวัตรทำให้เข้าใจง่าย และทำให้ชนชั้นนายอมรับหรือสนับสนุนจนการแสดงการโต้แย้งแพร่หลายแต่ไม่ปลุกเร้าอารมณ์ ขณะที่การสร้างภาวะชะงักงันสร้างผลกระทบต่อชีวิตสาธารณะแต่ก็ทำให้ผู้เห็นเหตุการณ์ตระหนักรู้และทำให้ชนชั้นนายอับสนวนวายได้ระยะหนึ่ง ส่วนการใช้ความรุนแรงสามารถปลุกเร้าอารมณ์มากที่สุดและเกิดง่ายที่สุด (Piven and Cloward, 1977 as cited in Tarrow, 2011, p. 99) อย่างไรก็ตาม มักเกิดนวัตกรรมการแสดงการโต้แย้งระหว่างการสร้างภาวะชะงักงัน มีพลังในการเคลื่อนไหวสูงแต่ไม่เสถียร และนำไปสู่ความรุนแรงหรือกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติได้ง่าย

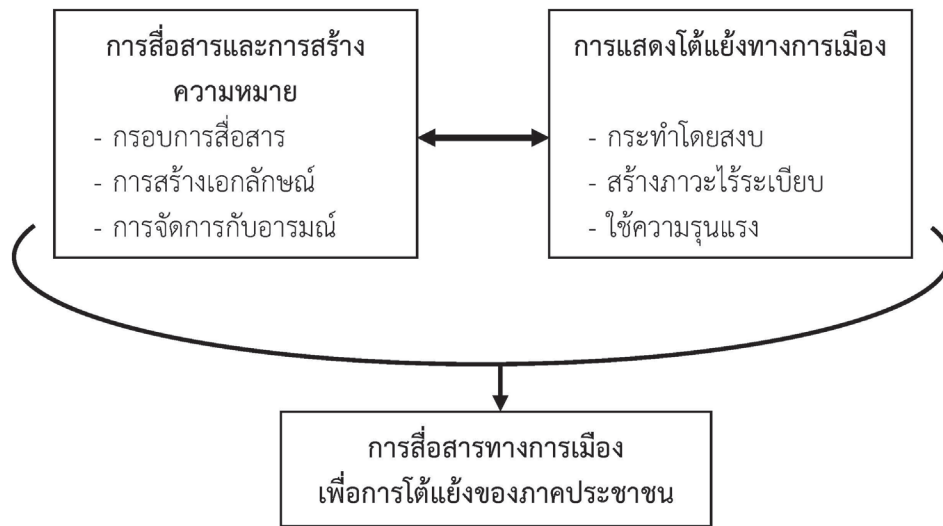
รัฐสามารถใช้อำนาจเพื่อสร้างความได้เปรียบในการรับมือกับขบวนการฯ ในบริบทของการโต้แย้งทางการเมืองได้ 3 ประการคือ อำนาจจากกลไกการควบคุมของรัฐ จากทรัพยากรและการสร้างกฎระเบียบและจากกลไกการบีบบังคับ เช่น กองกำลังทหาร ตำรวจ ตุลาการ และการคุมขัง เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้น การโต้แย้งทางการเมืองของภาคประชาชนจึงมักตกอยู่ภายใต้ความเสี่ยงเนื่องจากรัฐบาลมีอำนาจเหนือกว่า

ส่งผลให้การโต้แย้งทางการเมืองไปสู่ความรุนแรงได้ (Tilly, 2008, pp. 6-7)

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะพลังที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของ Tarrow (2011, p. 13) ด้วยเห็นว่า เขาให้ความสำคัญการสื่อสารในการโต้แย้งทางการเมืองและแยกหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

ไว้ชัดเจน ทาร์โรว์เรียกการสื่อสารว่าการสร้างความหมาย กระทำผ่านการสื่อสาร การสร้างเอกลักษณ์ การขับเคลื่อนอารมณ์ กับการแสดงโต้แย้งทางการเมืองซึ่งทำให้เห็นพลังการสื่อสารได้ชัดเจนขึ้น ผ่านรูปแบบการกระทำรวมหมู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ การกระทำโดยสงบ การสร้างภาวะชะงักงัน และการใช้ความรุนแรงเพื่อกดดันให้รัฐบาลเข้ามาเจรจาต่อรองด้วย ดังกรอบการศึกษาต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การศึกษาเรื่องการโต้แย้งทางการเมืองของภาคประชาชนในประเทศไทยนั้น มีงานที่เกี่ยวข้องกับการโต้แย้งทางการเมืองของกลุ่ม พธม. อยู่หลายชิ้น เนื่องจาก พธม. มีความโดดเด่นด้านการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน อาทิ การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การสื่อสาร การสื่อสารทางการเมือง กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ทางการเมือง การสร้างความชอบธรรมทางการเมือง ซึ่งสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของ พธม. มาจากความรู้ ประสบการณ์ และทักษะการสื่อสารของแกนนำ เครือข่ายสื่อมวลชนที่กว้างขวาง รูปแบบสื่อเฉพาะกิจที่เตรียมการอย่างดี ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา และการจัดการการประชุมอย่างเป็นระบบ (Sawangdee, 2008, pp. 76-84; Somjai, 2008, pp. 316-334; Champakhao, 2011 pp. 195-204) และยังพบว่ากระบวนการการสร้างแบรนด์ของ พธม. มีรูปแบบและการดำเนินการ

เช่นเดียวกับการสร้างแบรนด์ทางการตลาด แตกต่างตรงที่จุดใจด้วยสำนึกของการรักชาติ ปกป้องสถาบันและความเท่าเทียมกันในสังคม ความสำเร็จของการสร้างแบรนด์มาจากปัจจัยภายในคือการวางแผนการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ความสามารถเฉพาะตัวของแกนนำ ปัจจัยภายนอกคือสถานการณ์ทางการเมือง การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการชุมนุม และปัจจัยเรื่องการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมือง (Viriyothai, 2009, pp. 113-118) และ พธม. อ้างความชอบธรรมในการโต้แย้งทางการเมืองผ่านการทำหน้าที่พลเมือง ความเชื่อของสังคม การอ้างเหตุผลบนฐานหลักองค์ความรู้และเหตุผลรองรับที่อิงกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเหตุการณ์ที่สัมพันธ์ทางอำนาจกับการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ (Kanpunpong, 2011, pp. 69-71) ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับ กปปส. นั้น Kitprakob (2014, pp. 205-213) ศึกษาสุเทพ เทือกสุบรรณ ในหัวข้อ “ก้านันสุเทพ” ในฐานะนักสื่อสารณรงค์ทางการเมืองจากมุมมอง

ของนักข่าวสายการเมือง นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และด้านรัฐศาสตร์พบว่าสุเทพเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารจากการเป็นนักการเมือง อาชีพ และการเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีวาทศิลป์และให้ความสำคัญกับอารมณ์จึงสามารถ โน้มน้าวใจและเชื่อมต่อความรู้สึกของมวลชนกับการชุมนุม มีการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างความหมาย ทั้งวัจนภาษาพร้อมกับสัญลักษณ์เพื่อตอกย้ำเป้าหมาย สร้างพลังและความฮึกเหิมให้มวลชน ส่วนด้าน วัจนภาษาคือความห่มเทเสี่ยสละและการปลุกฝั่ง วัฒนธรรมต่อต้านหรือขัดขึ้น ส่วนภาพลักษณ์ด้านลบ ของสุเทพคือภูมิหลังที่เคยเป็นนักการเมืองและ ด้านบวกคือความเป็นผู้นำ นักจิตวิทยามวลชน นักยุทธศาสตร์และนักเคลื่อนไหวมวลชน และงานวิจัย แนวมนุษยวิทยาของ Satyawatana (2014, pp. 38-42) พบว่าพลังประชาชนที่ออกมาแสดงตนร่วม โต้แย้งทางการเมืองกับ กปปส. คือการแสดงออก ความเป็นเจ้าของพื้นที่ของประชาชนโดยมีชาติ ศาสน์ กษัตริย์และคุณธรรมเป็นอุดมการณ์

งานวิจัยเกี่ยวกับการโต้แย้งทางการเมือง ของภาคประชาชนในต่างประเทศที่ใช้แนวคิดของกลุ่ม แม็คเคดัม ทาร์โรว์ และทิลลี ส่วนใหญ่เป็นกรณีศึกษา ภายใต้กรอบการศึกษาที่แตกต่างกันและมีงานวิจัย ที่มุ่งเรื่องการสื่อสารไม่มากนัก เช่น Badran (2014, pp. 273-287) พบว่าสาเหตุของการโต้แย้งทาง การเมืองในการปฏิวัติอียิปต์ ค.ศ. 2011 เกิดจากความ ไม่สงบทางการเมืองในภูมิภาคซึ่งเป็นชนวนให้ ประชาชนออกมารวมตัวกันในพื้นที่สาธารณะเพื่อ กระทำประชาธิปไตย ขณะที่ Passy and Monsch (2014, pp. 22-47) พบว่าอิทธิพลของเครือข่ายทาง สังคมมีผลต่อการโต้แย้งทางการเมืองในระดับมาก หรือน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แต่ไม่ได้มี อิทธิพลมากขนาดที่วรรณกรรมวิชาการจำนวนหนึ่ง กล่าวอ้าง Polanska (2013, pp. 3-27) ศึกษาพลวัต การโต้แย้งที่สัมพันธ์กับกลไกในอันตรกิริยาทางสังคม กรณีการโต้แย้งขององค์กรบ้านเช่ากับเทศบาล ในโปแลนด์ พบว่าตัวกลางและพันธมิตรมีบทบาท สำคัญในการประสานผู้โต้แย้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้าง พลังการโต้แย้งร่วมกัน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เช่า กับสื่อมีผลต่อการกำหนดกรอบข้อเรียกร้อง การสนับสนุนและยอมรับจากสาธารณะ และงานวิจัย

ที่เข้าข่ายการสื่อสารของการโต้แย้งทางการเมืองคือ งานที่ Zelinska (2015, pp. 379-400) ศึกษาการโต้แย้ง ทางการเมืองในประเทศยูเครน ค.ศ. 2013-2014 จากเหตุการณ์ประท้วงเพื่อเรียกร้องเอกราช จากรัฐบาลกลางในกรุงเคียฟ เกิดจากความคับข้องใจ ต่อการใช้สิทธิพลของรัฐบาลนโยบายทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ความคับข้องใจระดับชาติที่ก่อ ชวนการโต้แย้งทางการเมือง ได้แก่ การละเมิดสิทธิ มนุษยชน วิกฤติการเมืองที่ฝังลึก การฉ้อราษฎร์ บังหลวง และความล้มเหลวของสถาบันต่าง ๆ ส่วนระดับท้องถิ่นคือความวิตกกังวลเกี่ยวกับวิกฤติ ทางการเมืองจนนำไปสู่การโต้แย้งระดับชาติ ซึ่งกลุ่มผู้โต้แย้งถือว่าตนมีความชอบธรรมในการใช้ สิทธิประชาธิปไตยทางตรงที่ปราศจากความรุนแรง และเป็นปฏิบัติการของภาคประชาชนเพื่อการปฏิรูป ทางการเมือง ขับไล่เจ้าหน้าที่ระดับสูง ให้มีการ เลือกตั้งใหม่รวมถึงการควบคุมทางการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เมื่อพิจารณา เอกลักษณะของกลุ่มโต้แย้งกลับพบว่ากลุ่มโต้แย้งต่าง ๆ ผูกพันเอกลักษณ์ของกลุ่มในระดับท้องถิ่นมากกว่า ระดับประเทศ เพียงแต่มีจุดยืนในการโต้แย้ง ระดับประเทศคือการต่อต้านรัฐบาลร่วมกันเท่านั้น

ระเบียบวิธีวิจัย (Methods)

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลจากหลักฐาน/เอกสารต่าง ๆ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกร่วมกับการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม หลักฐาน/เอกสารต่าง ๆ ได้แก่ วิดีทัศน์บันทึกการปราศรัยของสุเทพ เทือกสุบรรณ ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 (ใช้วิธีคัดเลือกโดยมีเป้าหมายจาก สถานการณ์สำคัญทางการเมืองในห้วงเวลาต่าง ๆ) รวม 90 ชิ้น และเอกสารต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และ สื่อใหม่ ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ ข้อมูลระดับแกนนำที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร การโต้แย้ง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มคือ กลุ่ม กปปส. กลุ่มเครือข่ายการโต้แย้งทางการเมือง และ ภาคประชาชนรวม 18 คนโดยวิธีคัดเลือกแบบ มีเป้าหมายประสงค์และใช้คำถามแบบกึ่งมาตรฐาน ตรวจสอบความเชื่อมั่นได้ของข้อมูลโดยวิธีการ ตรวจสอบแบบสามเส้า จากการตรวจสอบข้อมูล

หลายแหล่งเพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องกัน อาทิ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลายคน ต่างกลุ่มและสถานะ และต่างเวลาเช่นเก็บข้อมูลซ้ำจากผู้ให้ข้อมูลเดิม ข้อมูลจากวิธีทัศนคำปราศรัยของสุเทพ ในช่วงเวลาต่าง ๆ ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยใช้แนวทางการลดทอนข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการถอดความ (Hermenutics) ต่อข้อมูล เพื่อจัดแยกประเภทและหมวดหมู่ในการหาบทสรุปของงานวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Benefits)

การเผยแพร่ผลการวิจัยหัวข้อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ในวารสารวิชาการ เพื่อให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้สนใจ เข้าใจการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งภาคประชาชนในประเทศไทยจากกรณีศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปอธิบายปรากฏการณ์การโต้แย้งทางการเมือง หรือเพื่อให้ภาครัฐและภาคประชาชนนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งภาคประชาชน รวมถึงเพื่อนำผลการวิจัยไปต่อยอดทางวิชาการด้านการสื่อสารทางการเมือง

ผลการวิจัย (Results)

ส่วนที่ 1 การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

การที่สุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์และพวกออกมาแสดงตนเป็นผู้กระทำการโต้แย้งทางการเมืองนั้นมาจากความคับข้องใจของสุเทพ และพวกในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์และประชาชนต่อสถานการณ์ทางการเมือง โดยมีทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นคู่กรณีทางตรง และทางอ้อมคือการผ่านตัวแทนคือรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มของทักษิณ สุเทพสื่อสารความคับข้องใจที่สะสมนับแต่ทักษิณเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อ พ.ศ. 2544 จากพฤติกรรมทางการเมืองของทักษิณที่มุ่งใช้การเมืองเอื้อประโยชน์แก่ตนและพวกมากกว่า

เพื่อประชาชนหรือประเทศชาติ ซึ่งความคับข้องใจที่เป็นชนวนขับเคลื่อนการโต้แย้งทางการเมือง ครั้งนี้คือร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ ที่รัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยใช้เสียงข้างมากผลักดัน ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ที่มีเนื้อหาปล้ำความผิดย้อนหลังให้แก่ทักษิณในคดีทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง รวมถึงความผิดของแกนนำของกลุ่มผู้ก่อเหตุที่มีขอบด้วยกฎหมายในการชุมนุมทางการเมือง โดยไม่ได้คำนึงถึงเสียงคัดค้านของพรรคฝ่ายค้านคือพรรคประชาธิปัตย์และเสียงทักษิณจากภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ พรรคประชาธิปัตย์ได้ดำเนินการคัดค้านร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ ในระบบสภาแล้วแต่ไม่เป็นผลเพราะรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และพรรคเพื่อไทยกลับเร่งรัดนำ ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ ดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระ 2 และวาระ 3 ในวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 เป็นเหตุให้สุเทพและพวกออกแถลงการณ์คัดค้านและประกาศการโต้แย้งนอกระบบรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2556 พร้อมเชิญชวนประชาชนให้ออกมาร่วมชุมนุมคัดค้านตามสิทธิในรัฐธรรมนูญตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2556 ณ บริเวณสถานีรถไฟสามเสน จนกว่ารัฐบาลและพรรคเพื่อไทยจะยอมยกเลิกร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ

งานวิจัยพบว่า การโต้แย้งของภาคประชาชนตลอดระยะเวลา 204 วัน มีเป้าหมายยุทธศาสตร์อยู่ 3 เป้าหมายซึ่งปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางการเมืองในแต่ละช่วง มีผลต่อการยกระดับข้อเรียกร้องและการแสดงการโต้แย้ง จากจุดเริ่มต้นระยะที่ 1 คือการคัดค้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ และให้รัฐบาลถอนร่างกฎหมายดังกล่าวออกจากการพิจารณา ในการนี้ สุเทพและพวก (ต่อไปเรียกขบวนการการโต้แย้งทางการเมือง หรือขบวนการฯ) สามารถระดมประชาชนให้ออกมาร่วมชุมนุมและกดดันทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำต้องถอนร่างกฎหมายปรองดองออกจากสภาและวุฒิสภามีมติเอกฉันท์ไม่รับร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ แล้วส่งคืนกลับสภาผู้แทนราษฎร แต่ปรากฏว่า พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ยังไม่พ้นไปจากการประกาศใช้เนื่องจากกระบวนการของรัฐสภายังเปิดช่องให้สภาผู้แทนราษฎรนำกลับมาพิจารณาและประกาศใช้เป็นกฎหมายได้อีก เมื่อเป็นเช่นนี้ สุเทพจึงกล่าวหาว่ารัฐบาลและพรรคเพื่อไทย

ไม่มีความจริงใจในการดำเนินตามข้อเรียกร้องของประชาชน เป็นเหตุให้ขบวนการฯ ประกาศยกระดับการต่อสู้ไปสู่การโต้แย้งระยะที่ 2 คือการโต้แย้งเพื่อขจัดระบอบทักษิณ ด้วยเหตุผลว่าระบอบทักษิณคือต้นเหตุของ ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ จึงจำเป็นต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ เมื่อปรากฏว่าขบวนการฯ ประสบความสำเร็จในการระดมประชาชนจนเต็มพื้นที่ถนนราชดำเนิน และบริเวณใกล้เคียงในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ขบวนการฯ จึงผนึกกำลังกับเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ จัดตั้งองค์กรในนาม กปปส. เพื่อเอกภาพในการกดดันรัฐบาลมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงยกระดับการโต้แย้งสู่ระยะที่ 3 มีเป้าหมายที่ใหญ่ขึ้นคือการปฏิรูปประเทศ การสื่อสารและการแสดงการโต้แย้งในเรื่องนี้ชัดเจนและเข้มข้นขึ้นหลังจากที่ยังลักษณะ ชินวัตรตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 เพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไป แต่ขบวนการฯ คัดค้านการเลือกตั้งเนื่องจากต้องการให้ปฏิรูปประเทศเสียก่อน และการปฏิรูปประเทศจะเกิดขึ้นได้เมื่อสามารถขจัดระบอบทักษิณ การโต้แย้งการเมืองของภาคประชาชนในระยะนี้ได้ดำเนินไปอย่างยืดเยื้อ ขบวนการฯ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการโต้แย้งได้ แม้มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้รัฐบาลอ่อนกำลังลง มีการปะทะกันทั้งระหว่างขบวนการฯ และประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ไม่เห็นด้วยจนนำมาสู่ความรุนแรง สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทุกฝ่าย แม้กองทัพโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาได้เข้ามาไกล่เกลี่ยแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ กองทัพจึงกระทำการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ถือเป็นการสิ้นสุดการโต้แย้งการเมืองภาคประชาชน

ผู้วิจัยแบ่งการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนออกเป็น 3 ระยะตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ของขบวนการฯ ดังนี้

1.1 การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ระยะที่ 1: การคัดค้าน ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ (30 ตุลาคม - 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556) กระทำภายใต้กรอบการโต้แย้งคือการคัดค้าน ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ และให้ถอนร่างกฎหมายดังกล่าวจากการพิจารณา เกิดขึ้นหลังจากที่สุเทพ และพวกได้แถลงการณ์แสดงความคับข้องใจอันนำไปสู่การชุมนุมคัดค้าน สุเทพสื่อสารให้เห็นความ

ไม่ชอบธรรมของร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ อันเป็นสิ่งที่ประชาชนไม่ควรทนได้อีกต่อไปเพราะขัดต่อหลักนิติธรรมและนิติรัฐ เนื่องจากผู้กระทำความผิดกฎหมายต้องได้รับโทษ โดยมุ่งไปที่ทักษิณผู้ต้องโทษคดีฉ้อราษฎร์บังหลวง มีส่วนในการดำเนินนโยบายที่ส่งผลเสียขณะบริหารประเทศ และมีส่วนในเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองของ นปช. ซึ่งผู้ไม่เห็นชอบร่างกฎหมายนี้ ทั้งยังลักษณะ ชินวัตร รัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยล้วนตกอยู่ใต้อิทธิพลของทักษิณ เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนจึงมีความชอบธรรมในการออกมาชุมนุมคัดค้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษ-กรรมฯ ตามสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและกฎบัตรสหประชาชาติ ขบวนการฯ ได้กำหนดมาตรการกดดันฝ่ายตรงข้าม 4 มาตรการรวมถึงใช้จำนวนประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในการสนับสนุนว่าข้อเรียกร้องนี้เป็นฉันทามติของประชาชนและเป็นการเมืองภาคประชาชน ปรากฏว่าภายในเวลาเพียง 4 วัน ประชาชนได้ออกมาร่วมชุมนุมจำนวนมากจนต้องเปลี่ยนพื้นที่ชุมนุมจากบริเวณสถานีรถไฟสามเสนไปยังอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สามารถกดดันให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยถอนชื่อออกจากร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ และวุฒิสภามีมติเอกฉันท์ไม่รับร่างพ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ แต่การโต้แย้งทางการเมืองกลับไม่ยุติเนื่องจากกฎหมายนี้ยังเปิดโอกาสให้สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้นำกลับมาพิจารณาใช้เมื่อเวลาผ่านไป 180 วัน แกนนาวจึงยกระดับมาตรการกดดันสูงขึ้นถึงขั้นจัดมีศาลประชาชนตัดสินโทษรัฐบาล (ต่อมาไม่ปรากฏว่าเกิดขึ้นจริง) และเพิ่มมาตรการอารยะขัดขืนอีก 4 มาตรการแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการกดดันรัฐบาล

งานวิจัยพบว่าขบวนการฯ สร้างเอกลักษณ์เพื่อแยกตัวออกจากฝ่ายตรงข้ามอย่างชัดเจน โดยให้รัฐบาลยังลักษณะ ทักษิณและพวกเป็นฝ่ายอธรรมจากการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม แล้วให้ขบวนการฯ และประชาชนเป็นฝ่ายธรรมในฐานะผู้กระทำหน้าที่พลเมืองดี ใช้สิทธิการโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญภายใต้หลักการสันติ สงบ ปราศจากอาวุธ และเลือกใช้อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เอกลักษณ์ของการต่อสู้ทางประชาธิปไตยเป็นพื้นที่ชุมนุมหลัก ร่วมกับนกหวีดและธงชาติ โดยนกหวีดนั้นได้รับจากแรงบันดาลใจจากการเป่านกหวีดเพื่อเรียกรวมพลของกรรมการและ

ลูกเสือ จากการที่สุเทพเคยปราศรัยบนเวทีการเมืองอื่น ก่อนหน้านั้นว่าหากวันใดที่สถานการณ์ของประเทศ คับขันจนต้องออกมาช่วยกันต่อสู้แล้วเขาจะ เป่านกหวีดเรียกระดมพล และสุเทพได้เป่านกหวีด เป็นสัญลักษณ์การประกาศการโต้แย้งบนเวทีในวันแรกของการชุมนุม ต่อมาเริ่มปรากฏธงชาติ เป็นเอกลักษณ์ของขบวนการฯ เนื่องจากต้องการ แสดงให้เห็นว่าการโต้แย้งทางการเมืองนี้เป็นของ ภาคประชาชนโดยแท้จริงจึงไม่ใช่เพื่อแบ่งแยก ประชาชนเหมือนการโต้แย้งทางการเมืองในอดีต อีกทั้ง ธงชาติยังเป็นสิ่งที่สื่อสารให้เข้าใจง่าย นำไปใช้ ง่ายและหาได้ง่าย

การสื่อสารเพื่อสร้างกรอบจินตนาการในการ ต่อสู้เพื่อชาติที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของการ โต้แย้งทางการเมือง ผ่านสำนึกของภาระรับผิดชอบ ของพลเมืองที่ดีที่ยึดโยงกับอุดมการณ์รักชาติในการ ผูกมัดประชาชนให้ร่วมกันคัดค้านและผลักดันให้ ถอนร่างพ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ออกไปจากการพิจารณา อย่างถาวร และใช้ความไม่ชอบธรรมและความรู้สึก สิ้นหวังในระบบการเมืองเป็นตัวกระตุ้นอารมณ์ร่วม ให้ประชาชนออกมาช่วยโต้แย้ง รวมถึงสร้างความเป็น เอกภาพ ขวัญและกำลังใจผ่านกิจกรรมสัญลักษณ์ เช่น การสักการะและการปฏิญาณตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมือง การไปสถานที่สัญลักษณ์การต่อสู้ ทางการเมือง และปัจจัยเสริมแรงคือการประกาศ ลาออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสุเทพและ พวกเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจในการนำการโต้แย้งของ ภาคประชาชน การสื่อสารของสุเทพนอกจากจะให้ เหตุผล แนวทาง และความคืบหน้าของการแสดง โต้แย้งแล้ว เขามักสร้างการตื่นตัวแก่ผู้ชุมนุม เช่น การกำหนดเส้นตายว่าจะนำชัยชนะมาสู่การเมือง ภาคประชาชนภายในเดือนพฤศจิกายน การสื่อนัยให้ ผู้ชุมนุมเตรียมพร้อมเพื่อภารกิจสำคัญบางอย่าง หรือ การยกระดับการชุมนุม และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ขบวนการฯ ได้จัดตั้งศูนย์สื่อสารเพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร หรือประสานงานการโต้แย้งทางการเมืองและ เพื่อกำหนดวาระสารกับสื่อมวลชน สื่อบุคคล และ สื่อสังคมออนไลน์ ในการสร้างการรับรู้และเข้าใจ ตื่นตัว อารมณ์ร่วมในการต่อสู้ รวมถึงสร้างควม ร่วมมือกับภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

งานวิจัยพบว่าการแสดงการโต้แย้งของ ขบวนการฯ ในระยะนี้ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบสงบ เป็นการชุมนุมอยู่กับที่ เช่น ฟังการปราศรัย เป่านกหวีด ประดับธงชาติที่ร่างกาย และมีการเดินขบวนเพียง ครั้งเดียวคือไปสักการะสถานที่สำคัญ จากนั้น จึงเปลี่ยนสถานที่มาปักหลักชุมนุมที่อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตยในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2556 ซึ่งเป็นการปรับแผนฉับพลันที่ไม่ได้วางไว้ล่วงหน้า เหล่านี้ ทำให้เกิดภาวะชะงักงันชั่วคราวแต่สามารถสร้าง ความสนใจ ต่อประชาชนและสื่อมวลชนได้ในวงกว้าง ส่วนรูปแบบภาวะชะงักงันที่ใช้คือให้ประชาชนร่วมกัน ปฏิบัติมาตรการอารยะขัดขืน แต่ไม่พบการใช้ ความรุนแรง

1.2 การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้ง ของภาคประชาชน ระยะที่ 2: การขจัดระบอบ ทักษิณ (15 - 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556) กระทำ ภายใต้อุปกรณ์การโต้แย้งคือขจัดระบอบทักษิณ เกิดขึ้น หลังจากที่ขบวนการฯ เห็นว่ารัฐบาลไม่จริงจังในการ ทำให้ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ พ้นไปเสียจากสภา อย่างถาวร และระบอบทักษิณคือต้นเหตุของ ร่างกฎหมายดังกล่าว สุเทพจึงประกาศยกระดับโต้แย้ง ทางการเมืองเป็นการขจัดระบอบทักษิณ โดยสื่อสาร ให้เห็นถึงความไม่ชอบธรรมของระบอบทักษิณและ นิยามระบอบทักษิณเพื่อแสดงให้เห็นว่าประชาชน ไม่ควรทนระบอบทักษิณได้อีกต่อไป สุเทพขยายความ ว่าระบอบทักษิณไม่ได้หมายถึงเพียงทักษิณ ชินวัตร แต่เป็นกระบวนการที่ทักษิณ และพวกใช้ระบบทุน ผ่านการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นหนทาง สู่การบริหารประเทศ ทำให้เกิดทุจริตการเลือกตั้งที่ได้ นักการเมืองของกลุ่มทักษิณเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร แล้วใช้อำนาจจากการมีผู้แทนราษฎรเสียงข้างมาก ลงมติเพื่อประโยชน์แก่พวกตน อีกทั้งยังเปิดให้มีการ สืบทอดอำนาจในการบริหารประเทศของตระกูล ชินวัตร ระบอบทักษิณจึงการทำลายเจตนารมณ์ ทางการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคำตัดสินของศาลไม่ว่าจะเป็นการยุบพรรคหรือ การตัดสินคดีทางการเมืองไม่ใช่ทางออกของปัญหา ทางการเมือง เหล่านี้จึงจำเป็นต้องขจัดระบอบทักษิณ ให้หมดสิ้นไป ในการนี้สุเทพปฏิเสธการเจรจาต่อรอง กับรัฐบาล แต่มุ่งอาศัยพลังของประชาชนในปริมาณ ที่มากกว่าเดิมในการโต้แย้ง ดังนั้นการสื่อสารของ

สุเทพจึงขยายพิสัยไปถึงประชาชนผู้เห็นด้วยกับการโต้แย้งแต่ยังไม่แสดงตนออกมา และโน้มน้าวใจผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจว่าจะสนับสนุนฝ่ายใดให้สนับสนุนฝ่ายตนโดยใช้การปราศรัย การเดินขบวนและการเคลื่อนพลดาวกระจาย นอกจากนี้สุเทพยังเน้นการสื่อสารไปยังข้าราชการเพื่อให้ข้าราชการยุติการปฏิบัติราชการหรือรับใช้ระบอบทักษิณโดยหวังให้รัฐบาลล้มเหลวในการบริหารประเทศอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการขจัดระบอบทักษิณได้ ด้วยการอ้างความเป็นโมฆะของรัฐบาลนับแต่รัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยปฏิเสธอำนาจการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อกรณีที่มีรัฐสภาแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาและคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบเนื่องจากขัดต่อหลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ ขบวนการฯ ใช้สถานีโทรทัศน์ดาวเทียมช่องบลูสกายเป็นแม่ข่ายการถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงไปยังเครือข่ายสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมอื่น ๆ ร่วมกับมุ่งขอความร่วมมือจากสื่อโทรทัศน์กระแสหลักในการเผยแพร่ข่าวสารของขบวนการฯ เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสาร แต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองจากสื่อโทรทัศน์กระแสหลัก

เอกลักษณ์ของขบวนการฯ ยังคงเป็นการใช้สิทธิการโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญ ใช้อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย นักหวัดและธงชาติ เพิ่มเติมคือการเรียกสุเทพว่า “ก้านัน” หลังจากเขาลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์แล้ว และเรียกชื่อผู้ชุมนุมว่า “มวลมหาประชาชน” หลังจากประชาชนหลักล้านคนแสดงตนสนับสนุนการโต้แย้งในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และตอนท้ายของระยะที่ 2 ขบวนการฯ ได้พัฒนาเอกภาพของการโต้แย้ง โดยการรวมตัวกับเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ ก่อตั้งองค์กรการโต้แย้งของภาคประชาชนในนามคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) โดยมีสุเทพเป็นเลขาธิการ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556

การสื่อสารเพื่อสร้างกรอบจินตนาการยังคงใช้อุดมการณ์รักชาติในการขจัดระบอบทักษิณเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปประเทศไทยตามระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข อันเป็นการกระทำที่ขอบธรรมเพื่อลูกหลานและประเทศชาติที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ส่วนการจัดการกับอารมณ์นั้นใช้วิธีสร้างการตื่นตัวแก่ผู้ชุมนุม เช่น การกำหนดเส้นตายการออกมาร่วมแสดงตน รวมถึงสร้างขวัญกำลังใจและผ่อนคลายด้วยกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม การแสดงการโต้แย้งเริ่มดำเนินภายใต้แก่นเรื่อง และส่วนใหญ่เป็นรูปแบบสร้างภาวะชะงักงัน ได้แก่ การเดินขบวนนำประชาชนที่สุเทพเรียกว่า “เดินอารยะ” ไปปิดล้อมและยึดสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจสำคัญหลายแห่งเพื่อให้รัฐบาลล้มเหลวในการบริหารประเทศ แม้ว่าขบวนการฯ สามารถยึดกระทรวงการคลังและศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะเป็นพื้นที่ชุมนุมได้ แต่ก็ไม่สามารถทำให้ข้าราชการหยุดการปฏิบัติราชการได้ เนื่องจากข้าราชการมีระเบียบทางราชการเป็นตัวกำกับ ขบวนการฯ ยังเรียกร้องให้ประชาชนออกมาแสดงตนภายใต้แนวคิด “วันมวลมหาประชาชนคนไทยใจเกินล้าน” (เป้าหมาย 1 ล้านคน) เพื่อสนับสนุนการโต้แย้ง ณ จุดนัดหมายสัญลักษณ์คืออนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และหวังว่าจำนวนประชาชนที่ออกมาแสดงตนจะสามารถโน้มน้าวใจให้ข้าราชการออกมาสสนับสนุนขบวนการฯ ควบคู่กับกิจกรรมการโต้แย้งที่มีลักษณะรูกหนักรุนแรงขึ้นได้แก่ การระดมประชาชนแสดงพลังเคลื่อนพลดาวกระจายเพื่อขอความร่วมมือจากกองทัพและหน่วยงานราชการในการขจัดระบอบทักษิณ อีกทั้งขอให้สื่อโทรทัศน์กระแสหลักนำเสนอข่าวการโต้แย้งทางการเมืองของขบวนการฯ แทนการเสนอข่าวจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว ส่งผลให้รัฐบาลตัดสินใจใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อควบคุมสถานการณ์ทั้งสกัดและตอบโต้ โดยเฉพาะเมื่อขบวนการฯ พยายามเข้ายึดทำเนียบรัฐบาลซึ่งเป็นสถานที่สัญลักษณ์ของการบริหารประเทศ ผลคือมีผู้บาดเจ็บทั้งสองฝ่าย ต่อมารัฐบาลมีท่าทีอ่อนข้อลงและยินยอมให้ขบวนการฯ ปิดล้อมหรือยึดสถานที่ราชการ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ตอบโต้ด้วยการใช้อำนาจรัฐ เช่น การเพิ่มเขตพื้นที่ในประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 การโต้แย้งในระยะนี้ยังผสมผสานรูปแบบสงบ ได้แก่ การกำหนดมาตรการ 4 มาตรการเพื่อให้ประชาชนร่วมมือปฏิบัติ การยื่น

หนังสือต่อประธานวุฒิสภาเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการเป็นผู้รวบรวมรายชื่อถอดถอนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีส่วนในการผ่านร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ การชุมนุมและผสานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และวัฒนธรรมในการชุมนุม อาทิ งานลอยกระทง ภายใต้แนวคิด “ลอยระบอบทักษิณลงทะเล” และการแสดงกลองสะบัดชัย อนึ่ง ปรากฏการใช้ความรุนแรงระดับต้นคือการตัดกระแสไฟฟ้าเมื่อครั้งเข้าปิดล้อมกระทรวงการคลัง

1.3 การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ระยะที่ 3: การปฏิรูปการเมือง (30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) กระทำภายใต้กรอบการปฏิรูปประเทศ เริ่มขึ้นหลังการจัดตั้งองค์กรโต้แย้งทางการเมือง กปปส. และทวีความเข้มข้นมากขึ้นเมื่อ กปปส. สามารถระดมประชาชนครั้งใหญ่อีกครั้งในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 จนสามารถกดดันให้ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 แต่ กปปส. เห็นว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่การขจัดระบอบทักษิณอย่างแท้จริงเพราะนอกจากยิ่งลักษณ์และคณะรัฐบาลยังคงเป็นรัฐบาลรักษาการจนถึงวันเลือกตั้งแล้ว การเลือกตั้งยังดำเนินบนระบบการเมืองแบบเดิมซึ่งทำให้ระบอบทักษิณสามารถกลับเข้ามาในการบริหารประเทศได้อีก ขบวนการฯ จึงเห็นว่าในการปฏิรูปประเทศนั้นต้องขจัดระบอบทักษิณเสียก่อน สุเทพในฐานะเลขาธิการ กปปส. จึงออกแถลงการณ์ไม่ยอมรับรัฐบาลรักษาการของยิ่งลักษณ์โดยอ้างว่ารัฐบาลขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตยนับแต่ได้แสดงการไม่ยอมรับรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ อีกทั้งยังปฏิบัติการประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 3 ที่ระบุว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ดังนั้นประชาชนจึงใช้สิทธิเรียกอำนาจบริหารแผ่นดินกลับคืนมาเพื่อทำการปฏิรูปประเทศ เขาจึงสื่อสารเพื่อคัดค้านการเลือกตั้งและเรียกร้องให้ยิ่งลักษณ์และรัฐบาลลาออกจากรัฐบาลรักษาการเพื่อเปิดทางให้มีรัฐบาลประชาชน นายกรัฐมนตรีคนนอกที่เป็นกลาง และสภาประชาชนเข้ามาทำการปฏิรูปประเทศก่อนการเลือกตั้ง แต่รัฐบาลปฏิเสธข้อเรียกร้องดังกล่าวด้วยเห็นว่ามิอาจ

กระทำได้นอกจากขัดต่อกฎหมาย แต่ กปปส. อ้างว่ายิ่งลักษณ์สามารถลาออกเพื่อให้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีรักษาการตามที่เคยปฏิบัติมาแล้วเมื่อครั้งพลเอกถนอม กิตติขจรไม่รับเป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการ จึงได้แต่งตั้งสัญญา ธรรมศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี

เอกลักษณ์ของขบวนการฯ ยังคงเป็นการใช้สิทธิการโต้แย้งตามรัฐธรรมนูญและที่เพิ่มขึ้นมาคือการประชาวิวัฒน์ที่อ้างมาตรา 3 มาตรา 7 และมาตรา 69 ในรัฐธรรมนูญ ใช้นกหวีดและธงชาติซึ่งมีการพัฒนาการใช้เอกลักษณ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนการใช้อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเปลี่ยนไปเมื่อขบวนการฯ ปฏิบัติการปิดกรุงเทพฯ และปรับการเรียกสุเทพจาก “ก้านัน” เป็น “ลุงก้านัน” ส่วนกรอบจินตนาการยังคงใช้อุดมการณ์รักชาติในการโต้แย้งอย่างชอบธรรมเพื่อปฏิรูปประเทศไทยตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเพื่อลูกหลานและประเทศชาติที่ต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์

สุเทพมุ่งใช้ยุทธวิธีเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปประเทศ 3 ยุทธวิธี คือ การกดดันรัฐบาลให้ยิ่งลักษณ์ลาออกจากนายกรัฐมนตรีรักษาการ ปฏิบัติการประชาวิวัฒน์ และใช้กระบวนการทางตุลาการและองค์กรอิสระ การแสดงการโต้แย้งส่วนใหญ่เป็นการสร้างภาวะชะงักงันและความรุนแรงระดับต้น เช่น การเคลื่อนพลดาวกระจายที่มีลักษณะไล่ล่าเพื่อขับไล่ยิ่งลักษณ์ให้ลาออกจากตำแหน่งรักษาการนายกรัฐมนตรี กัดดันการทำงานของรัฐบาลที่สัญจรไปยังสถานที่ราชการอื่น ๆ และกดดันปัจจัยเกื้อหนุนรัฐบาลคือข้าราชการและสื่อมวลชนโดยการปิดล้อมสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อเรียกร้องให้ยุติการปฏิบัติราชการและปิดล้อมสถานีสื่อโทรทัศน์กระแสหลักเพื่อเรียกร้องให้ยุติการเป็นสื่อให้รัฐบาล ส่วนปฏิบัติการประชาวิวัฒน์ เช่น การคัดค้านการเลือกตั้งโดยการรณรงค์ให้ประชาชนไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและวิธีสร้างอุปสรรคต่อการทำงานของ กกต. ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้การเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินได้ในคราวเดียวกันทั่วประเทศ ผลคือศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะในเวลาต่อมา และปรากฏการใช้ความรุนแรงระดับต้น อาทิ การตัดกระแสไฟฟ้าเมื่อครั้งเข้าปิดล้อมสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ และการบุกกุสสถานี่ราชการ ส่วนการแสดงการโต้แย้ง

แบบสงบ อาทิ การเสนอแนวคิดเรื่องสถาปนาประชาชน การประชุมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และประชาชนภายใต้แนวคิด “มวลมหาประชาชน เดินหน้าประเทศไทย” เป็นตัวแทนของประชาชน ทำหนังสือถึงประธานวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญและประธานกรรมการการเลือกตั้ง และยื่นฟ้องศาลว่านายกรัฐมนตรีและศูนย์รักษาความสงบ (ศรส.) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงโดยมิชอบ นอกจากนี้ ขบวนการฯ ยังคิดนวัตกรรมการโต้แย้งที่มีเอกภาพและดำเนินแบบมีแก่นเรื่องเพื่อสร้างความสนใจ การรับรู้จากประชาชนและสื่อ ส่งผลต่อการแพร่กระจายข่าวสารอย่างกว้างขวาง นอกจาก“การเดินอารยะ” ไปกดดันหน่วยราชการแล้ว เช่น สุเทพนำมวลชน “เดินเรียกแขก” คือเดินขบวนตามถนนสายหลักของกรุงเทพมหานครเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนมาร่วมปฏิบัติการใหญ่ต่าง ๆ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วม ต้อนรับและบริจาคเงินจำนวนมาก การแสดงการโต้แย้ง เช่น “การต่อสู้ครั้งสุดท้าย” เป็นการเดินขบวนของประชาชนครั้งใหญ่ แบ่งเป็นขบวนต่าง ๆ 9 เส้นทางมุ่งสู่ทำเนียบรัฐบาล (9 ธันวาคม พ.ศ. 2556) ปฏิบัติการ “ปิดกรุงเทพฯ” หรือ “Shutdown Bangkok” (13 มกราคม - 2 มีนาคม พ.ศ. 2557) เป็นการตั้งเวทีชุมนุมบนถนนสายธุรกิจหลักในกรุงเทพมหานคร การจัดปิกนิก “วันปาร์ตี้แห่งชาติ” เพื่อแสดงเจตนาไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557) การชุมนุม “บอกรักประเทศไทย บอกเลิกระบอบทักษิณ” ช่วงเทศกาลวันแห่งความรัก (14-16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557) การเดินขบวนประกาศตนเป็นเจ้าของประเทศโดยประกาศเจตนารมณ์ต่อบุรพคุณชัตริย์ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7 (29 มีนาคม พ.ศ. 2557) การจัดงานสงกรานต์ชื่อ “สงกรานต์มวลมหาประชาชนเบิกบาน” และการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อเผด็จศึก “การต่อสู้ครั้งสุดท้าย” (5-14 พฤษภาคม พ.ศ. 2557) ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอนคือการทำพิธีตั้งสัตยาธิฐาน การทำบุญประเทศและจัดเสด็จัญโรประเทศในวันวิสาขบูชา และปฏิบัติการเรียกคืนอำนาจอธิปไตยของประชาชน นอกจากนี้ ขบวนการฯ ได้ผสมผสานกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ ศาสนาและวัฒนธรรมไว้ในการแสดง

การโต้แย้งอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาและวันฉัตรมงคลในรัชกาลที่ 9 การทำบุญตักบาตร การจัดงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ เช่น วันแห่งความรัก ตรุษจีนและสงกรานต์ การใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ อาทิ การสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์และการประดิษฐานพระพุทธรูปที่สวนลุมพินี และนวัตกรรมโดดเด่นที่เกิดขึ้นในปฏิบัติการปิดกรุงเทพฯ คือการใช้พื้นที่ถนนออกจากร้านจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการโต้แย้งทางการเมืองเรียกว่า “ถนนกบฏเดิน” เพื่อระดมทุนใช้ในการโต้แย้ง ร่วมกับการจำหน่ายสินค้าของผู้ค้าภายนอก เช่น เสื้อยืด เครื่องแต่งกาย นกหวีด เครื่องประดับ ฯลฯ กิจกรรมศิลปะชื่อ Art Lane รวมถึงการแสดงดนตรีและละครเสียดสีการเมืองของศิลปินที่มีชื่อเสียง อนึ่ง เนื่องจากปรากฏการณ์การลอบทำร้ายมวลชนที่เข้าร่วมการโต้แย้งด้วยอาวุธสงครามหลายครั้ง ขบวนการฯ จึงได้จัดการกับอารมณ์มวลชนเมื่อต้องเผชิญกับการสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บ ด้วยการจัดพิธีไว้อาลัยและทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้เสียชีวิต การดูแลคำรักษาพยาบาลแก่ผู้บาดเจ็บ รวมถึงมอบทุนการศึกษาแก่บุตรของผู้เสียชีวิต (ต่อมา ขบวนการฯ ได้ประกาศยกเลิกปฏิบัติการปิดกรุงเทพฯ และรวมการประชุมไปที่เวทีสวนลุมพินีเพื่อความปลอดภัย) แต่ไม่มีการสื่อสารในลักษณะท้อแท้สิ้นหวัง ในทางกลับกัน ขบวนการฯ ใช้ความสูญเสียเป็นตัวกระตุ้นมวลชนให้รู้สึกอีกเทมในการโต้แย้งทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการสื่อสารที่เข้ามาเสริมแรงการโต้แย้งคือ ปัญหาของชาวนาในโครงการจำนำข้าว ที่สื่อให้เห็นถึงการทุจริตหรือความล้มเหลวในการจัดการโครงการของรัฐบาลส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากออกมาร่วมสนับสนุนการโต้แย้งของ กปปส. และ ขบวนการฯ ใช้ประเด็นนี้ในการโจมตีรัฐบาลพร้อมกับเพิ่มกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือชาวนา เช่น การเดินขบวนระดมทุนช่วยเหลือชาวนา ยิ่งไปกว่านั้นการโต้แย้งมีเนื้อหา ขนาดใหญ่เพียงพอและมีเอกภาพจนสื่อมวลชนกระแสหลักให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าว พร้อม ๆ กับที่ขบวนการฯ ยังคงสื่อสารผ่านเครือข่ายโทรทัศน์ดาวเทียมทำให้ขบวนการฯ สามารถกำหนดวาระสารได้กว้างขวางขึ้น แต่ก็มีประสิทธิภาพเพียงการสร้างแรงกดดันนานใหญ่ให้แก่

รัฐบาลรักษาการเท่านั้น เพราะรัฐบาลรักษาการยังสามารถปฏิบัติงานในพื้นที่สัญญาได้และข้าราชการส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติงานต่อไปแม้ในสำนักงานชั่วคราว จึงไม่มีผลให้งานบริหารประเทศอยู่ในภาวะชะงักงันอย่างสิ้นเชิง

ฝ่ายรัฐบาลใช้อำนาจรัฐตอบโต้ทางการเมือง อาทิ การออกหมายจับแกนนำ กปปส. ในฐานะกบฏ การกล่าวโทษเรื่องการล้มล้างเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ และการอายัดบัญชีเงินฝากของแกนนำ กปปส. เพื่อตัดทุนทรัพย์ที่เป็นทรัพยากรสำคัญในการจัดการการโต้แย้ง (แต่เหตุการณ์กลับกลายเป็นว่ามีประชาชนมาบริจาคเงินให้ กปปส. จำนวนมาก) และรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินในกรุงเทพมหานครและพื้นที่โดยรอบโดยมี ศรส. รับผิดชอบ มีการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในการควบคุมฝูงชนจนเกิดการปะทะกันระหว่างตำรวจกับกลุ่มกำลังไม่ทราบฝ่ายและผู้ชุมนุม มีผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ต่อมาศาลแพ่งตัดสินคดีห้าม ศรส. นำประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงมาใช้บังคับกับกลุ่มผู้ชุมนุม รวมถึงห้ามใช้กำลังสลายการชุมนุมเนื่องจากการใช้สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญยังปฏิเสธรับคำร้องที่พรรคเพื่อไทยยื่นให้วินิจฉัยว่าสวทพบกับพวกร่วมกันกระทำผิดรัฐธรรมนูญในการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลจึงประกาศขยายการใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 นอกจากนี้ คำตัดสินของฝ่ายตุลาการและองค์กรอิสระที่เป็นโทษต่อกลุ่มของทักษิณ อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีมติเอกฉันท์ให้คืนม ไวยรัชพานิช ประธานวุฒิสภา ในฐานะรองประธานรัฐสภาด้วยความผิดฐานถือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดรัฐธรรมนูญเป็นเหตุนิคมต้องยุติการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวทันที และมีมติชี้มูลสมศักดิ์เกียรติสุรนันทน์ อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎรและอดีตประธานรัฐสภาด้วยความผิดฐานร่วมกันแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่าขัดรัฐธรรมนูญจึงเตรียมเสนอวุฒิสภาลงมติถอดถอนและตัดสิทธิทางการเมืองและสั่งฟ้องในคดีอาญาต่อไป แต่ที่สำคัญที่สุดคือ

ในวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีก 9 คน จากตำแหน่งเนื่องจากก้าวไกล แทรกแซง แต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการจากการลงมติเห็นชอบการย้ายถวิล เปลี่ยนศรี จากเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ และในวันถัดมา ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดเพื่อถอดถอนยิ่งลักษณ์ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีรักษาการกรณีทุจริตกรณีโครงการจำนำข้าว ดังนั้นรัฐมนตรีที่เหลือจึงเลือกนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาราชการแทนนายกรัฐมนตรี มีผลให้คณะรัฐบาลมีสภาพไม่สมบูรณ์ในการบริหารประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งขาดกลไกทางสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ปัญหา สวทพจึงหวังว่าวุฒิสภาจะเป็นหลักสำคัญในการสรรหานายกรัฐมนตรีคนกลางและรัฐบาลชั่วคราวมาบริหารและปฏิรูปประเทศแต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นไปตามคาดหวัง ดังนั้นเขาจึงประกาศปฏิบัติการ “การต่อสู้ครั้งสุดท้าย” ด้วยหวังใช้โอกาสที่รัฐบาลอ่อนกำลังนี้กระทำการประชานิยม และจะเข้ามอบตัวหากไม่ประสบความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายปฏิรูปประเทศ

สรุปได้ว่าการสื่อสารของการโต้แย้งการเมืองภาคประชาชนในประเทศไทยระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ.2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 คือการใช้ประชาธิปไตยทางตรงเพื่อเรียกร้องความชอบธรรมจากรัฐบาล เริ่มจากการคัดค้านร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ ยกระดับสูงขึ้นเป็นการขจัดอำนาจเก่าคือระบอบทักษิณและการปฏิรูปการเมือง ซึ่งในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ขบวนการฯ ต้องสื่อสารและแสดงการโต้แย้งจากการแสดงการโต้แย้งอย่างสงบ การสร้างภาวะชะงักงันและการใช้ความรุนแรงในลักษณะคุกคาม รวมถึงได้พัฒนาและสร้างนวัตกรรม การโต้แย้งให้สอดคล้องกับพลังสนับสนุนจากภาคประชาชน ความเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลและบริบททางการเมือง

ส่วนที่ 2 ตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทยระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

งานวิจัยส่วนที่ 1 แสดงให้เห็นว่าในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนนั้น เริ่มจากการที่สุเทพและพวกมีความคับข้องใจต่อร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ จึงแสดงตนเป็นผู้ก่อการโต้แย้งโดยการยื่นข้อเรียกร้องที่กระทบต่อประโยชน์ของรัฐบาลไปยังรัฐบาล อันเป็นจุดเริ่มต้นของการโต้แย้งทางการเมืองในประเทศไทย 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีการยกระดับข้อเรียกร้อง ทำให้การสื่อสารและการแสดงการโต้แย้งมีความเข้มข้นขึ้นตามลำดับ สามารถแบ่งการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนออกได้ 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 เพื่อให้คัดค้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ระยะที่ 2 เพื่อขจัดระบอบทักษิณ และระยะที่ 3 เพื่อการปฏิรูปการเมือง แม้ว่างานวิจัยส่วนที่ 1 จะแบ่งการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนออกเป็น 3 ระยะ แต่ในการโต้แย้งทางการเมืองนั้น ไม่อาจละเลยความสำคัญของความคับข้องใจได้ เนื่องจากเป็นตัวก่อชนวนสำคัญที่ทำให้ขบวนการฯ และประชาชนออกมาแสดงตนโต้แย้งกับรัฐ นำไปสู่การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ดังนั้นในตัวของแบบของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของการเมืองภาคประชาชนนี้จึงแบ่งพัฒนาการการโต้แย้งของการเมืองภาคประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การก่อชนวน การรวบรวมสรรพกำลัง การหยั่งกำลังและการจัดตั้งองค์กร และบูรณาการการโต้แย้งเต็มรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การก่อชนวน (30 ตุลาคม พ.ศ. 2556)

การก่อชนวนของการโต้แย้งของการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นเมื่อสุเทพและพวกขณะยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ได้ออกแถลงการณ์สื่อสารความคับข้องใจต่อสภาพการณ์ที่รัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทยใช้เสียงข้างมากผลักดันร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ซึ่งมีเนื้อหาปล้ำความผิดให้กับทักษิณ ในคดีทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงรวมถึงความผิดของแกนนำกลุ่มผู้ก่อเหตุร้ายในการชุมนุมทางการเมืองที่มีขอบข่ายกฎหมาย พวกเขาเห็นว่า การต่อสู้ในระบบรัฐสภาไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงประกาศตนเป็นผู้ก่อการโต้แย้งทางการเมืองนอกกระบบรัฐสภาสร้าง

ข้อเรียกร้องไปยังรัฐบาลอย่างสาธารณะในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 และใช้ประเด็นร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ นี้จุดชนวนให้ประชาชนออกมาร่วมโต้แย้งภายใต้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในวันที่ 31 ตุลาคม บริเวณสถานีรถไฟสามเสน

2.2 การรวบรวมสรรพกำลัง (31 ตุลาคม - 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556)

เมื่อสื่อสารเพื่อการก่อชนวนการโต้แย้งแล้ว สุเทพและพวกจึงเริ่มต้นการโต้แย้งทางการเมืองระยะที่ 1 ภายใต้กรอบการคัดค้าน ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ โดยขบวนการฯ มุ่งระดมประชาชนเป้าหมายหลักแสนคนให้ออกมาร่วมชุมนุมเพื่อกดดันให้รัฐบาลและรัฐสภาถอนร่างกฎหมายดังกล่าว ออกจากการพิจารณา การสื่อสารและการแสดงการโต้แย้งในระยะนี้จึงมุ่งสร้างการรับรู้ เข้าใจ และศรัทธาจากประชาชน รวมถึงสร้างเอกภาพทางความคิดระหว่างขบวนการฯ กับเครือข่ายภาคประชาชนและประชาชน ขบวนการฯ เลือกใช้การแสดงการโต้แย้งอย่างง่ายและสงบคือการชุมนุม การเดินขบวนร่วมกับรูปแบบชะงักงันเช่นมาตรการอารยะขัดขืนทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและร่วมการโต้แย้งได้ง่าย การสื่อสารทางการเมืองระยะนี้จึงดำเนินไปเพื่อสะสมสรรพกำลัง

2.3 การหยั่งกำลังและการจัดตั้งองค์กร (15-29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556)

เมื่อขบวนการฯ สามารถสื่อสารเพื่อระดมประชาชนให้เข้าร่วมการโต้แย้งมากขึ้น และปรากฏว่ารัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มทักษิณไม่จริงใจในการทำให้ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ พ้นไปจากสภา ขบวนการฯ จึงยกระดับข้อเรียกร้องเป็นการขจัดระบอบทักษิณ และใช้จำนวนประชาชนอ้างความชอบธรรมให้การโต้แย้งทางการเมืองซึ่งกิจกรรมการโต้แย้งส่วนใหญ่รูปแบบสร้างภาวะชะงักงันผสมผสานกับรูปแบบสงบและยังคงเป็นรูปแบบการโต้แย้งที่ประชาชนเข้าใจและเข้าร่วมได้ง่าย อาทิ การชุมนุม การเดินขบวนไปปิดล้อมสถานที่สำคัญและเคลื่อนพลดาวกระจาย จนกระทั่งขบวนการฯ มั่นใจว่ามีแนวร่วมประชาชนจำนวนมากเพียงพอแล้ว จึงระดมประชาชนออกมาแสดงตนสนับสนุนโดยการนัดแสดงตนในวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และขบวนการฯ ประสบความสำเร็จเพราะมีประชาชนออกมาร่วม

โต้แย้งจำนวนมากจนเต็มพื้นที่ถนนราชดำเนินและพื้นที่ใกล้เคียง ในขณะเดียวกันขบวนการฯ เรียกร้องให้ข้าราชการยุติการปฏิบัติราชการเพื่อให้รัฐบาลล้มเหลวในการบริหารประเทศ และขอให้สื่อโทรทัศน์กระแสหลักนำเสนอข่าวการโต้แย้งของขบวนการฯ ก่อนการรวบรวมภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ผนึกกำลังกันโต้แย้งทางการเมืองอย่างมีเอกภาพภายใต้องค์กรการโต้แย้งของภาคประชาชน กปปส. ที่มีลักษณะเป็นทางการ การสื่อสารทางการเมืองระยะนี้จึงดำเนินไปเพื่อหยั่งกำลังและการจัดตั้งองค์กร

2.4 บุรณาการการโต้แย้งเต็มรูปแบบ (30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 - 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

ขบวนการฯ เริ่มบุรณาการการโต้แย้งเต็มรูปแบบหลังการก่อตั้งองค์กรการโต้แย้งของภาคประชาชน และเพิ่มระดับความเข้มข้นของการโต้แย้งมากขึ้นเริ่มจากการปิดล้อมสถานที่ราชการสำคัญในลักษณะกดดัน การออกแถลงการณ์ให้ข้าราชการหยุดปฏิบัติราชการ ต่อมาขบวนการฯ ใช้วิธีหยั่งกำลังเป็นครั้งที่ 2 ในวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 สามารถกดดันให้ยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งเป็นการทั่วไป ความสำเร็จนี้ทำให้ขบวนการฯ ยกระดับข้อเรียกร้องว่าเป็นปฏิบัติการประชาธิปไตยเพื่อปฏิรูปประเทศและนำไปสู่การแสดงการโต้แย้งเต็มรูปแบบ (รูปแบบสงบ สร้างภาวะชะงักงัน ใช้ความรุนแรง) นับแต่การเรียกร้อง กำหนดวิธีการโต้แย้งและยกระดับการแสดงการโต้แย้ง การแสดงการโต้แย้งส่วนใหญ่เป็นการสร้างภาวะชะงักงัน อาทิ การเคลื่อนพลดาวกระจาย ปิดล้อมหรือเข้าไปนั่งในสถานที่สำคัญ ร่วมกับการใช้ความรุนแรงระดับต้น อาทิ การตัดกระแสไฟฟ้าเมื่อปิดล้อมสถานที่ราชการ การบุกรุก

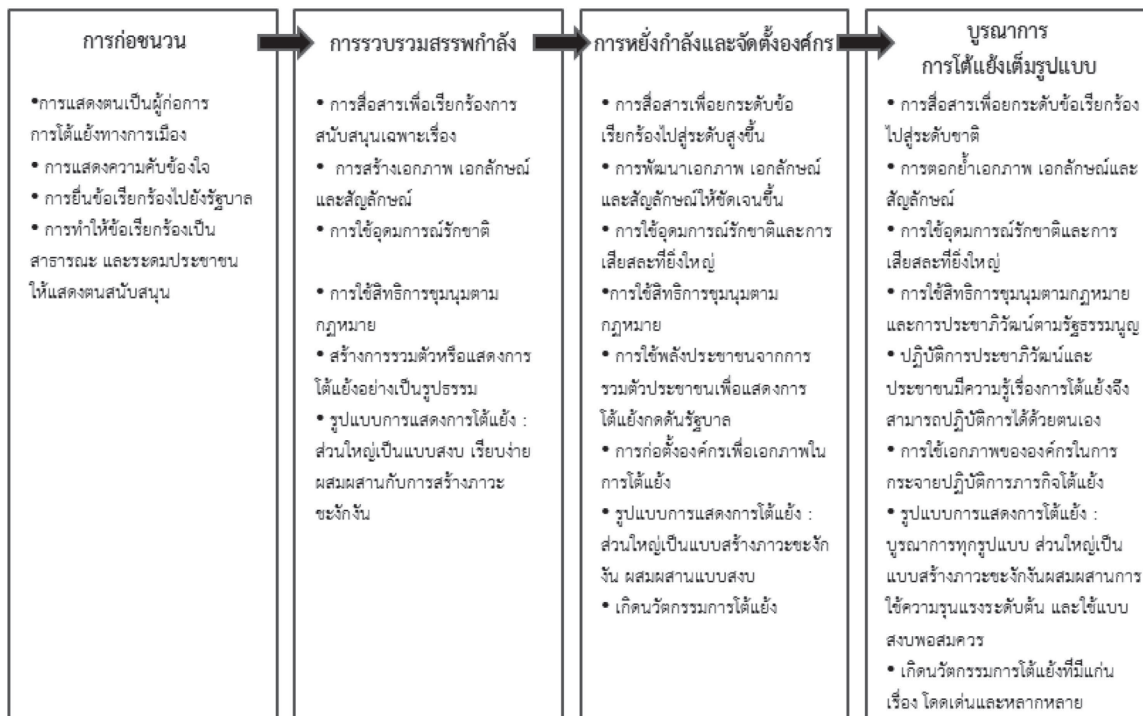
สถานที่ราชการ การเคลื่อนพลดาวกระจายที่มีลักษณะไล่ล่าและคุกคามรัฐบาลรักษาการ ควบคู่ไปกับการแสดงการโต้แย้งแบบสงบ อาทิ การเสนอแนวคิดเรื่องปฏิรูปประเทศร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการและประชาชน และการผ่นการแสดงการโต้แย้งรูปแบบดั้งเดิมกับนวัตกรรม การโต้แย้ง อาทิ ปฏิบัติการแบบมีแกนเรื่องร่วมกับกิจกรรมการที่ยึดโยงกับวันสำคัญของชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ก็เน้นเพียงการสร้างแรงกดดันขนาดใหญ่ให้แก่รัฐบาลรักษาการเท่านั้น แม้ว่าฝ่ายรัฐบาลพยายามใช้อำนาจรัฐตอบโต้ทางการเมือง แต่ก็ไม่ประสบผลเนื่องจากฝ่ายตุลาการตัดสินใจให้การโต้แย้งนี้ยังอยู่ภายใต้การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจากตำแหน่งเนื่องจากก้าวล่วง แทรกแซง แต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการโดยมิชอบ รวมถึง ป.ป.ช. ได้ชี้มูลเพื่อถอดถอนประธานวุฒิสภาประธานสภาผู้แทนราษฎรและนายกรัฐมนตรี ทำให้รัฐบาลอ่อนกำลังลง ขบวนการฯ จึงเร่งปฏิบัติการโต้แย้งโดยเฉพาะการประกาศปฏิบัติการ “การต่อสู้ครั้งสุดท้าย” ในเดือนพฤษภาคม แต่ยิ่งยกระดับการแสดงการโต้แย้งสูงขึ้นเท่าใดก็ยิ่งเกิดความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น ทั้งการลอบทำร้ายผู้ชุมนุมหรือผู้เกี่ยวข้อง การปะทะกันระหว่างขบวนการฯ ประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ไม่เห็นด้วยจนนำมาสู่ความรุนแรง สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทุกฝ่าย แม้กองทัพเข้ามาไกล่เกลี่ยแต่ก็ไม่สามารถคลี่คลายสถานการณ์ ความโต้แย้งได้สำเร็จ กองทัพจึงกระทำการรัฐประหารถือเป็นการสิ้นสุดการโต้แย้งการเมืองภาคประชาชน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนตามขั้นตอน 4 ขั้นตอนข้างต้น ดังต่อไปนี้

แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย

ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ภาพ 2 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย

ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

งานวิจัยหัวข้อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 แบ่งเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ คือ การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนและตัวแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อให้คัดค้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฯ ระยะที่ 2 เพื่อขจัดระบอบทักษิณ และระยะที่ 3 เพื่อการปฏิรูปการเมือง เป็นการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนที่เกิดจากความคับข้องใจของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์โดยมีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์และพวกแสดงตนเป็นผู้ก่อการโต้แย้งทางการเมืองยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่เชื่อว่าถูกกำกับโดยทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีผู้ใช้อำนาจเมืองเอื้อประโยชน์แก่ตน และพวก โดยมีร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ เป็นชนวนตรงกับที่ Tilly (2008, pp. 5-6) กล่าวว่า การโต้แย้งใด ๆ คือการแสดงออกเพื่อแสดงความคับข้องใจ ขบวนการโต้แย้งสามารถสื่อสารระดมประชาชนออกมาชุมนุมเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการยกระดับข้อเรียกร้องสูงขึ้นเรื่อย ๆ เริ่มจากการขอการโต้แย้งคือการคัดค้านและให้ถอนร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมฯ ไปสู่การขจัดระบอบทักษิณและการปฏิรูปประเทศ การสื่อสารมุ่งชี้ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลและระบอบทักษิณเพื่อให้ขบวนการฯ และประชาชนมีความชอบธรรมในการออกมาโต้แย้งทางการเมืองและเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายภายใต้หลักการสันติ สงบ ปราศจากอาวุธซึ่งตรงกับแนวคิด Tarrow (2011, p.13) โดยในช่วงแรกเป็นการโต้แย้งแบบสงบ ต่อมาเป็นการสร้างภาวะชะงักงันเพื่อให้การตระหนักรู้และมีพลังเคลื่อนไหวสูงและเกิดนวัตกรรมการแสดงการโต้แย้งทางการเมืองขึ้นในระยะนี้ และ

มีการใช้ความรุนแรงจากการปลุกเร้าอารมณ์มวลชน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Piven and Cloward (1977, as cited in Tarrow, 2011, p. 99) นอกจากนี้ ขบวนการฯ ได้กระตุ้นอารมณ์ผ่านอุดมการณ์รักชาติ และประชาธิปไตยโดยใช้ธงชาติ นกหวีด และอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยเป็นเอกลักษณ์ร่วมซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานของ Somjai (2551, pp. 316-334) Sawangdee (2010, pp. 76-84) Champakhao (2554, pp. 195-204) Kanpunpong (2011, pp. 69-71) Viriyothai (2009, pp. 113-118) Kijprakob (2014, pp. 205-213) แต่ไม่พบการสร้างแบรนด์ทางตลาดในงานวิจัยนี้ และการโต้แย้งทางการเมืองนี้คือการแสดงออกความเป็นเจ้าของพื้นที่ของประชาชนตามอุดมการณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Satyawatana (2014, pp. 38-42) อีกทั้งสื่อกระแสหลักมีผลต่อการกำหนดวาระสารของขบวนการฯ จึงทำให้ขบวนการฯ มุ่งขอความร่วมมือจากสื่อกระแสหลัก ซึ่งตรงกับแนวคิดการจัดกรอบสื่อของ Keilbowicz and Scherer (1986, as cited in Tarrow, 2011, p. 148) และงานของ Polanska (2013, pp. 3-27) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้โต้แย้งกับสื่อมีผลต่อการกำหนดกรอบข้อเรียกร้อง การสนับสนุนและยอมรับจากสาธารณะ ส่วนการโต้แย้งทางการเมืองครั้งนี้ ก่อชนวนจากปัจจัยในประเทศซึ่งไม่สอดคล้องกับ Badran (2014, pp. 273-287) ที่พบว่าเป็นระดับภูมิภาค แต่มีเหตุผลในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของงานของ Zelinska (2015, pp. 379-400) ที่พบว่า คับข้องใจต่อการทำงานของรัฐบาล การทุจริตความล้มเหลวของสถาบันต่าง ๆ รวมถึงความต้องการปฏิรูปทางการเมืองเป็นชนวนก่อการโต้แย้งของประชาชน และเอกลักษณ์ของกลุ่มโต้แย้งเป็นความผูกพันกับระดับย่อยมากกว่าระดับประเทศ และในงานวิจัยยังพบว่าเครือข่ายทางสังคมมีความสำคัญต่อการโต้แย้งทางการเมืองในระดับสูงซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของ Passy and Monsch (2014, pp. 22-47)

ส่วนที่ 2 ตัวแบบของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เกิดจากการวิเคราะห์พัฒนาการของการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน

ตามระยะของกรอบการสื่อสารในส่วนที่ 1 ที่แบ่งการสื่อสารทางการเมือง ออกเป็น 3 ระยะ แต่ในการสร้างตัวแบบนั้น ผู้วิจัยแยกการก่อชนวนให้ออกมาเป็นขั้นตอนแรกเพื่อแสดงให้เห็นว่าเมื่อประชาชนกลุ่มหนึ่งมีความคับข้องใจจากความไม่ชอบธรรมของรัฐ พวกเขาจึงออกมาแสดงตนเพื่อโต้แย้งและยื่นข้อเรียกร้องไปยังรัฐ และเชิญชวนให้ประชาชนออกมาสนับสนุนการโต้แย้งของพวกเขา นำไปสู่การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน ดังนั้นแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนนี้ ผู้วิจัยจึงแบ่งขั้นตอนออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การก่อชนวน การรวบรวมสรรพกำลัง การหยั่งกำลังและจัดตั้งองค์กร และการยกระดับสูงสุดคือบูรณาการการโต้แย้งทางการเมืองเต็มรูปแบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน จึงจำกัดกรอบการศึกษาเฉพาะพลังทางการเมืองสื่อสาร 2 พลัง จากแนวคิดพลังของการเคลื่อนไหวที่ผลักดันให้ข้อเรียกร้องไปสู่การกระทำจำนวน 4 พลังของทาร์โรว์ ผู้วิจัยจึงเสนอว่าในการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป ควรศึกษาคอบคลุมพลังทั้ง 4 พลังเพื่อครอบคลุมในการอธิบายการโต้แย้งทางการเมือง หรือนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชน หรือการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อป้องกันหรือรับมือกับการโต้แย้งของภาคประชาชน หรือนำไปต่อยอดทางวิชาการเพื่อขยายมิติด้านการสื่อสารทางการเมืองต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยหัวข้อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อการโต้แย้งของภาคประชาชนในประเทศไทย ระหว่าง 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556 – 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัย ประเภททุนวิจัยทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Badran, S. Z. (2014). The contentious roots of the Egyptian revolution. **Globalization**, 11(2), 273-287.
- Blumler, J. G. and Gurevitch, M. (2000). Rethinking the study of political communication. In J. Curran and M. Gurevitch (Eds.), **Mass media and society** (3rd ed., pp. 155-174). London: Edward Arnold, Blumler.
- Champakhao, W. (2011). **The political communication of the people's alliance for democracy: A case study of the protests post-election December 23rd, 2007**. Doctoral dissertation, Ph.D. (Political Communication), Krirk University, Bangkok.
- Coleman, S. (2002). Election call 2001: How politicians and the public interacted. **Parliamentary Affairs**, 55(4), 731-42.
- Coleman, S. (2004). **Blogs as listening posts rather than soapboxes**. Retrieved September 7, 2004, from <http://www.hansardsociety.org.uk>
- Curran, J. and Gurevitch, M. (eds.). **Mass Media and Society** (3rd ed.). London: Arnold.
- Dalton, R. J. and Burklin, W. (2003). Wahler ALS wandervogel: Dealignment and the German voter. **German Politics and Society**, 21(1), 57-74.
- Davis, R. and Curtis, J. (2000). Speaking for the public: Representation and audience participation during the 1997 British general election campaign. **Harvard International Journal of Press/Politics**, 5(1), 62-77.
- Kanpunpong, K. (2011). **The political legitimacy on political movement; People's Alliance for Democracy (25 May-2 December, 2008) and National United Front of Democracy against Dictatorship (12 March-20 May, 2010)**. Master thesis, M.A. (Pol. Science) Thammasat University, Bangkok.
- Karavekphan, B. (n.d.). **Suthep Thaugsuban**. Retrieved April 25, 2016, from http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สุเทพ_เทือกสุบรรณ
- Keilbowicz, R. B. and Scherer, C. (1986). The Role of the Press in the Dynamics of Social Movements. In L. Kriesberg. Greenwich (Ed.), **Research in Social Movements, Conflict and Change** (pp. 71-96). CT: JAI.
- Kitprakob, S. (2015). **"Kamnan Suthep" a political communication campaigner as perceived by political reporters and communication arts and political science academicians**. Master thesis, M.Com. Arts., Dhurakij Pundit University, Bangkok.
- Krasaesunthorn, S. (n.d.). **Thaksin Shinawatt**. Retrieved April 25, 2016, from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ทักษิณ ชินวัตร>
- Mingmaninakin, W. (2014). Thaksin regime: The beginning and the end. **Manager Online**. Retrieved April 25, 2016, from <http://www.manager.co.th/daily/ViewNews.aspx?NewsID=9570000017575>
- Passy, F. and Monsch, G. (2014). Do social networks really matter in contentious politics?. **Social Movement Studies**, 13(1), 22-47.
- Piven, F. F. and Cloward, R. (1977). **Poor people's movements: Why they succeed, how they fail**. New York: Vintage.

- Polanska, D. V. (2013). **The role of alliances and brokerage for collective political struggle: The case of polish tenants' movement**. Retrieved October 28, 2017, from <http://www.rc21.org/conferences/berlin2013/RC21-Berlin-Papers-2/03-polanska.pdf>
- Prasertkul, S. (2010). **Civic political in Thailand's democracy**. Bangkok: Vipasa Publishing.
- Satayawatana, C. (2014). **The phenomena of mass's power**. Patumtani: Ransit University Press.
- Sawangdee, P. (2010). **Communication strategy of people's alliance for democracy**. Master thesis, M. Com.Ad., Thammasat University, Bangkok.
- Snow, D. A. and Robert D. B. (1992). Master frames and cycles of protest. In A. Morris and C. McClurg Mueller (Eds.), **Frontiers in Social Movement Theory** (pp. 133-155). New Haven, CT: Yale University Press.
- Somjai, K. (2008). **Political communication of political crisis in Thailand: A case study of people's alliance for democracy**. Doctoral dissertation, Ph.D. (Political Communication), Krirk University, Bangkok.
- Stanyer, J. (2007). **Modern political communication**. United Kingdom: Polity Press.
- Tarrow, S. (2011). **Power in movement** (3rd ed.). New York: Cambridge University Press.
- Thaugsuban, S. (2014). **The power of change Kamnan Suthep Thaugsuban**. Bangkok: Lips Publishing.
- Tilly, C. (2008). **Contentious performance**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tilly, C. and Tarrow, S. (2015). **Contentious politics** (2nd ed.). New York: Oxford University Press.
- Treesuwan, H. (2017, October 30). **4 year-whistle mob and 4 stories behind the scene of PDRC**. BBC Thai. Retrieved April 25, 2016, from <http://www.bbc.com/thai/thailand-41804763>
- Viriyohtai, K. (2009). **Political branding strategy of people's Alliance for democracy in 2008**. Master thesis, M. Com.Ad., Thammasat University, Bangkok.
- Zelinska, O. (2015). Who were the protestors and what did they want? Contentious politics of local maidan across Ukraine, 2013-2014. **Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet Democratization**, 23(4), 379-400.